

การนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต ๓

รัตนาชนก รัตนาภูมิ
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด 2) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร ครูผู้สอน ต่อการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด การดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน 1. ขั้นเตรียมการวิจัย 2. ขั้นดำเนินการวิจัย ตามกรอบการวิจัยและคู่มือการนิเทศฯ 9 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 โรงเรียนร่วมพัฒนาตกลงร่วมกัน ขั้นที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนร่วมกัน ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา ขั้นที่ 4 วางแผนการสอน/ผลิตสื่อตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่ 5 วางแผนการนิเทศ/กำหนดปฏิทิน ขั้นที่ 6 สังเกตการสอนและประเมินผล ขั้นที่ 7 วิเคราะห์ผลการสอนและผลการสังเกตการสอน ขั้นที่ 8 ให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกัน และ ขั้นที่ 9 พัฒนารูปแบบการสอนและนิเทศการสอนและ 3. ขั้นสรุปผลการรายงานวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการประเมินประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2.1 ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการพัฒนาและการเรียนรู้สูงขึ้นตามลำดับดังนี้ 32,33 และ 52 3. ความพึงพอใจของผู้บริหาร ครูผู้สอน ต่อการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: นิเทศแบบร่วมพัฒนา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

**Supervision participate model the Development of Instructional management to
induce the philosophy of sufficiency economy,
Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 3.**

Rattanachanok Rattanapoom
Educational supervisor specialist
Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 3

Abstract

The purpose of this research were: 1) to find the efficiency of supervision development manual for Instructional management to induce the philosophy of sufficiency economy 2) to study the knowledge and understanding in organizing activities to induce the philosophy of sufficiency economy and 3) to study the satisfaction of the administrators towards participate development supervision, Instructional management to induce the philosophy of sufficiency economy. Operations Research in 3 stages: 1. preparation research step. 2. process research. According to the research framework and the supervision manual the 9-steps as: Step 1: School connects to development agreement together. Step 2: Analyzing the problems of teaching and learning together. Step 3: Assign the objectives for Solve the problem or development. Step 4: Plan for teaching / producing media according to the philosophy of sufficiency economy. Step 5: Plan for supervision / schedule calendar. Step 6: Observation in teaching and evaluation. Step 7: Analysis of teaching and teaching observation results. Stage 8: Give feedback to each other and Step 9: Develop teaching form and teaching supervision and 3. Conclusion of research report.

The results of the research were as follows: 1. Efficiency evaluation results of supervision manual for Supervision participate model the Development of Instructional management to induce the philosophy of sufficiency economy Overall at the highest level. 2. Knowledge and understanding in organizing activities to induce the philosophy of sufficiency economy 2.1 Administrators, teachers, students have knowledge and understanding in organizing teaching and learning activities to induce the philosophy of sufficiency economy. The results of development and learning are higher as follows: 32, 33 and 52. 3. The satisfaction of the administrators, teachers towards the supervision as co-development of instructional management to induce the philosophy of sufficiency economy, Overall at the highest level.

Keywords : Development supervision participate model , The philosophy of sufficiency economy

บทนำ

กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นงานที่ทำหยาการพัฒนาทุนมนุษย์ในประเทศในปัจจุบัน ให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ในอนาคต ภายใต้ฐานของการพัฒนาทุนมนุษย์ 6 ยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่า ศาสตร์พระราชาเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จากราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ว่า “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” (ปริยานุช ธรรมปิยา, 2557, หน้า 26) นอกจากนี้ กรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ **วิสัยทัศน์** : คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังมีการกำหนด ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กำหนดเป้าหมายที่ 1 คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษาสีสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และเป้าหมายที่ 2 หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และ สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

จากการดำเนินงานโครงการการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปีการศึกษา 2559 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 200 โรงเรียน สามารถแบ่งโรงเรียนเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองไผ่ อำเภอนองบัว
2. โรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ปี 2559 ระดับประเทศ จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลท่าตะโก และโรงเรียนบ้านคลองลาน และ โรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ปี 2560 ระดับประเทศ จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดเทพสุทธาวาส โรงเรียนบ้านเขามะเกลือ โรงเรียนบ้านหนองสี่หอ โรงเรียนวัดหนองหม้อและโรงเรียนบ้านตะคร้อ(รัฐประชาอนุทิศ)
3. โรงเรียนสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 134 โรงเรียน
4. โรงเรียนยังไม่ได้รับการประเมินสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 58 โรงเรียน โดย รอยุบ 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองปิ่นแตก และโรงเรียนไม้ครบชั้น 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดเขาเจดีย์ โรงเรียนบ้านปากคึกษา โรงเรียนบ้านทับลุ่มประชาพัฒนา โรงเรียนบ้านไทรงาม โรงเรียนวัดคร้อเรียงราย โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง โรงเรียนบ้านไร่ศรีธา ราชฤทธิ์ โรงเรียนบ้านพุ่มวงและโรงเรียนบ้านเขาช้างฟูฯ (หมายเหตุ ไม่ต้องรับการประเมิน) (กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2559, หน้า 3)

แสดงให้เห็นว่า การขับเคลื่อนโครงการยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนสถานศึกษาสามารถสมัครรับการประเมินและผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้ 100 % ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการจึงได้นำหลักการ แนวคิด โดยใช้ศาสตร์พระราชา มาประยุกต์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นที่การปลูกฝังให้นักเรียนในทุกระดับชั้นน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นหลักคิด หลักการทำงานและหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จนกระทั่งมีอุปนิสัย “อยู่อย่างพอเพียง” เพื่อให้สามารถรักษาสมาคมในการดำเนินชีวิตและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาได้อย่างมีสติ ตลอดจนใช้ปัญญาความรู้ในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ด้วยความสำคัญดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ให้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยให้สถานศึกษาเป็นกลไกหลักในการดำเนินการให้ถึงนักเรียน ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้เกิดแนวคิดในการปรับวิธีการจัดการกิจกรรมให้กับโรงเรียนในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้และเกิดประโยชน์กับสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนได้จริง และยั่งยืน ตามวิธีการแห่งศาสตร์พระราชา เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงใช้เป็นวิธีการทรงงานมาตลอดรัชสมัย โดยสร้างความเข้าใจ จากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ ข้อมูลที่มี

อยู่แล้ว ด้วยวิธีการวิเคราะห์ เข้าถึง ด้วยวิธีการระเบิดจากข้างใน เข้าใจกลุ่มเป้าหมาย สร้างปัญญาร่วมกันและพัฒนา โดยการเริ่มต้น ด้วยตนเอง พึ่งพาตนเองได้ และเป็นต้นแบบเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคคลรอบตัว ด้วยกระบวนการนิเทศติดตามแบบร่วมพัฒนา 9 ขั้นตอน เพราะ การนิเทศแบบร่วมพัฒนา เป็นการนิเทศที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียน โดยการปรับปรุงพื้นฐานการปฏิบัติงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของกระบวนการที่เกิดจากความต้องการของครูในการพัฒนาทักษะวิชาชีพ (ศิริวรรณ ฉายะเกษตริณ, 2552, หน้า 70) เพื่อให้การทำงานเป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน และผู้ร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน สร้างความรู้ความเข้าใจในเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ตรงกัน ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน จากทุกฝ่าย เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาที่เกิดผลเชิงประจักษ์ สอนยุคทศวรรษชาตริยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเป้าหมายของนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสถานศึกษา มีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ที่มุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงได้นำกระบวนการบริหารจัดการการนิเทศแบบร่วมพัฒนา มาใช้ดำเนินงานโดยบูรณาการ การจัดการกิจกรรมโครงการและนิเทศติดตาม มุ่งเน้นสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับผู้บริหารและครูในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนตามคู่มือการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 9 ขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของการนิเทศโครงการ/กิจกรรม โดยได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนบ้านหนองไผ่ (ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา) เป็นเครือข่ายในการจัดการกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงและโรงเรียนที่ยังไม่รับการประเมินสถานศึกษาพอเพียง ให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาต่อไป

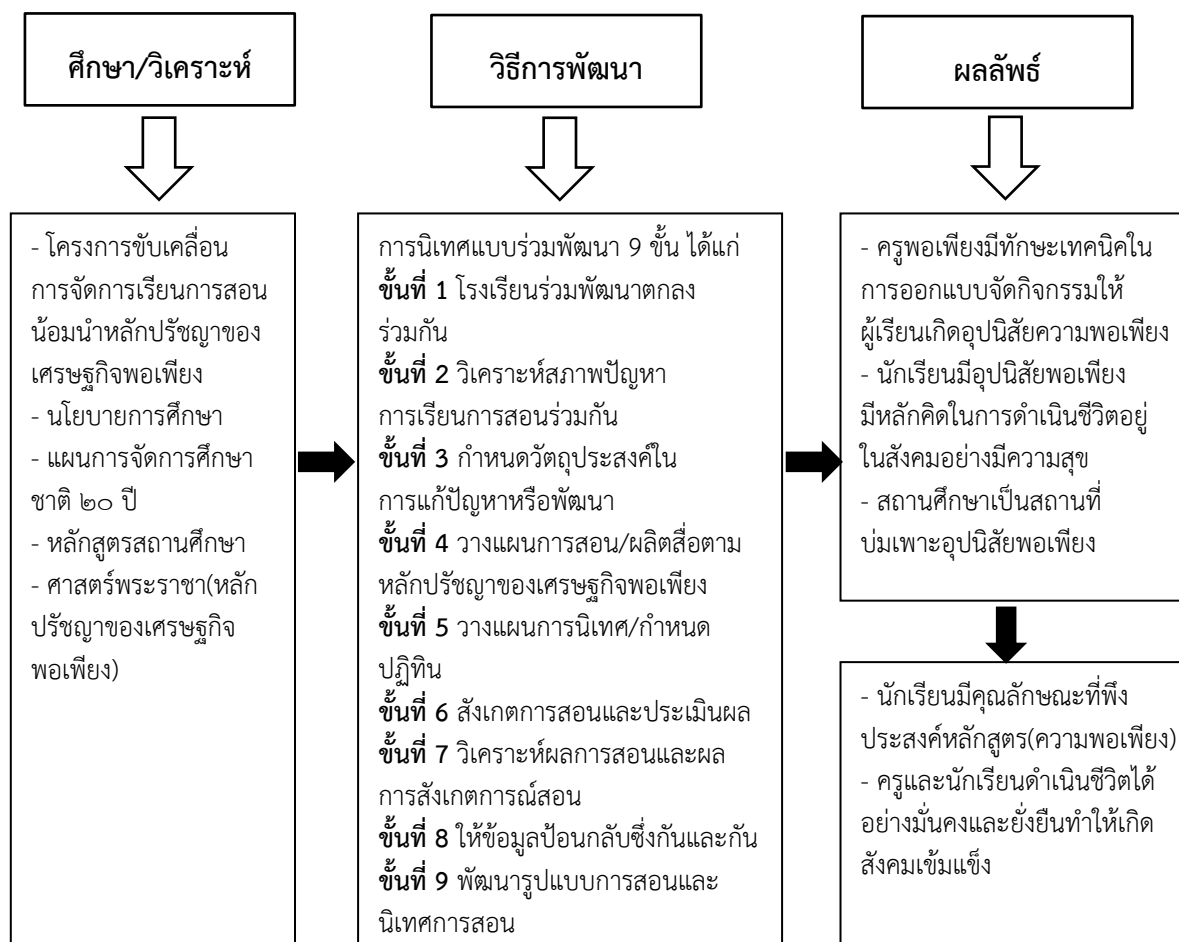
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดการกิจกรรมโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร ครูผู้สอน ต่อการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกนำมากระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนามาใช้ในเป็นกระบวนการ ในการขับเคลื่อนกิจกรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การเรียนรู้ตามกรอบแนวคิด 3 หลักการ 2 เงื่อนไข ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ผ่านโครงการ เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริง ผ่านการสำรวจ ศึกษาแหล่งเรียน ทดลองปฏิบัติ บันทึกสิ่งที่ได้ค้นพบและการเรียนรู้ จากบุคคลต่าง ๆ ภายในชุมชนของตนเองและหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการส่งเสริมทักษะพื้นฐานการจัดการกิจกรรมของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้ร่วมพัฒนาได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้และนำความรู้มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ตามกรอบการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 200 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 6 โรงเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา จำนวน 1 โรงเรียนเพื่อเป็นเครือข่ายในการพัฒนา และโรงเรียนในอำเภอที่รับผิดชอบ จำนวน 5 อำเภอ ๆ ละ 1 โรงเรียน เพื่อเป็นตัวแทนในการศึกษาผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกโรงเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่

2.1 อำเภอหนองบัว โรงเรียนบ้านปากดง ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน นักเรียน จำนวน 3 คน

2.2 อำเภอไพศาลี โรงเรียนบ้านตะคร้อ(รัฐประชาชุนิต) ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน นักเรียน จำนวน 3 คน

2.3 อำเภอตากฟ้า โรงเรียนบ้านพุนกยูง ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน นักเรียน จำนวน 3 คน

2.4 อำเภอตากลี โรงเรียนวัดหนองหม้อ ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน นักเรียน จำนวน 3 คน

1.2.5 อำเภอท่าตะโก โรงเรียนบ้านตะเฒ่าค่าย ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน นักเรียน จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นเครื่องมือนิเทศ ส่วนที่เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและส่วนที่เป็นเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ส่วนที่เป็นเครื่องมือนิเทศ ได้แก่

1. คู่มือการนิเทศ : การนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการนิเทศติดตามผลและประเมินนวัตกรรม ได้แก่

2.1 แบบนิเทศติดตามการจัดกิจกรรม

2.2 แบบประเมินนวัตกรรม

ส่วนที่เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบประเมินคุณภาพของ คู่มือการนิเทศ : การนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด

2. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด จำนวน 10 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู ที่มีต่อการดำเนินงานการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด

ส่วนที่เป็นเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ได้แก่

1. แบบประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคุณภาพของคู่มือ การนิเทศ : การนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้อง/เหมาะสมของคู่มือนิเทศ ฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า103) ได้ค่าความเหมาะสมของคุณภาพคู่มือนิเทศ ฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.51$)

2. แบบประเมินความสอดคล้อง/เหมาะสมของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู ที่มีต่อการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พิจารณาความสอดคล้องมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) (วรรณดี แสงประทีปทอง, 2545, หน้า 109) ซึ่งผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง พบว่า ทุกรายการมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

วิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินการใช้คู่มือการนิเทศ ฯ จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103)

4.51-5.00	หมายถึง	มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50	หมายถึง	มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย
0.51-1.50	หมายถึง	มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการจัดกิจกรรม จำนวน 10 ข้อ เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เก็บข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103)

4.51-5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
0.51-1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ชั้น

1. ชั้นเตรียมการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเตรียมความพร้อม ก่อนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพและความต้องการในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความรู้ การสร้างความรู้เชื่อมโยงการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 ศึกษาเอกสารความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะกระบวนการคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและขอบเขตในการพัฒนาผู้บริหารและครู

1.4 ออกแบบโครงการ/กิจกรรม เพื่อทำคู่มือการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด

1.5 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (รายละเอียดในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ)

2. ชั้นดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดในกรอบการวิจัยและคู่มือการนิเทศ ฯ 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 โรงเรียนร่วมพัฒนาตกลงร่วมกัน

5 โรงเรียนร่วมพัฒนาและทำข้อตกลงร่วมในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนร่วมกัน

ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา

การดำเนินงานนำผลการวิเคราะห์วิเคราะห์ข้อมูลมาร่วมกันวางแผนตั้งวัตถุประสงค์ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิดในสถานศึกษา

ขั้นที่ 4 วางแผนการสอน/ผลิตสื่อตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จัดทำโครงการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด

- ศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยผู้วิจัยได้เลือกศูนย์พัฒนาการเกษตรสิรินธร อ.บางมูลนาก จ.พิจิตร ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2561 เวลา 08.00 – 12.00 น.

- ออกแบบกิจกรรมการดำเนินงานโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการถอดบทเรียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงานและแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษา ตามสภาพบริบทของชุมชน ณ มอนทาเรย์ พาร์ค รีสอร์ท อ.ทับคล้อ จ.พิจิตร ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2561 เวลา 13.00 – 20.00 น.

- อบรมเชิงเชิงปฏิบัติการเขียนแผนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนการสอน ณ ห้องประชุมลือฟูลศรี โรงเรียนอนุบาลท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ในวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ.2561

ขั้นที่ 5 วางแผนการนิเทศ/กำหนดปฏิทิน

ศึกษานิเทศก์/โรงเรียนที่ร่วมโครงการดำเนินงานตามโครงการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด โดยมีการวางแผนกำหนดการนิเทศติดตามโรงเรียนละ 2 ครั้ง โดยสร้างเครื่องมือนิเทศเพื่อจัดเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 6 สังเกตการสอนและประเมินผล

1. ครูจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทของสถานศึกษา
2. ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ร่วมกันสังเกตการสอนของครูตามปฏิทินการนิเทศฯ

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์ผลการสอนและผลการสังเกตการสอน

นิเทศ ติดตามและแลกเปลี่ยนผลการจัดการเรียนการสอน ตามแผนการนิเทศ ฯ เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนคิดหาวิธีการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นที่ 8 ให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกัน ด้วยกระบวนการสะท้อนข้อมูลการจัดการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเติมเนื้อหาความรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ตอบปัญหาข้อซักถามหรือคำแนะนำปรึกษา/ข้อเสนอแนะ สิ่งที่เป็นจุดเด่น จุดพัฒนา

ขั้นที่ 9 พัฒนารูปแบบการสอนและนิเทศการสอน

ทบทวนผลการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมตามคู่มือการนิเทศ ฯ เพื่อดำเนินงานต่อเนื่อง ยั่งยืนและประเมินเจตคติการนิเทศแบบร่วมพัฒนา ฯ

3. ชั้นสรุปผลการรายงานวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การนิเทศแบบมีส่วนร่วมพัฒนาการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ได้นำข้อมูลการจัดการจัดการกิจกรรม/ใบงาน/แบบประเมิน/แบบสอบถามความพึงพอใจ มาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัย เพื่อรายงานต่อต้นสังกัด และเผยแพร่ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด สรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด

2.1 ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ผลการพัฒนาและการเรียนรู้สูงขึ้นและมีความก้าวหน้า ร้อยละ 32

2.2 ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ผลการพัฒนาและการเรียนรู้สูงขึ้นและมีความก้าวหน้า ร้อยละ 33

2.3 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ผลการพัฒนาและการเรียนรู้สูงขึ้นและมีความก้าวหน้า ร้อยละ 52

3. ความพึงพอใจของผู้บริหาร ครูผู้สอน ต่อการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงาน การนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด พบว่า

1. ผลการประเมินคู่มือการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ มาเรียม นิลพันธุ์ (2554, หน้า 149-150) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ กิจกรรมการพัฒนานิเทศแนวใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองบริบทของแต่ละเขตพื้นที่ ควรเป็นรูปธรรม โดยใช้การนิเทศแบบบริบทเป็นฐาน (Context based Supervision) และการนิเทศแบบวิจัยเป็นฐาน (Research based Supervision) โดยมีกระบวนการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย 1) วิจัยตามบริบท (Research by Context) 2) ร่วมวางแผน (Planning) 3) ร่วมดำเนินการ (Doing) 4) ร่วมสะท้อนกลับ (Reflecting) 5) ร่วมประเมินผล (Evaluating) และ 6) ร่วมปรับปรุงและพัฒนา (Improving and Developing) โดยมีการประชุม ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Workshop) ในทุกขั้นตอนของการนิเทศและคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ที่พึงประสงค์หรือมีอาชีพ คือ ควรเป็นผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ (Coach) เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) เป็นผู้วิจัย (Researcher) เป็นผู้พัฒนา (Developer) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาการนิเทศด้วยกระบวนการกิจกรรมอย่างครบถ้วนและเป็นไปตามขั้นตอน มีการสะท้อนผลการดำเนินงานร่วมกันทันที ดังที่ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 16) กล่าวว่า งานนิเทศการศึกษาเป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดย การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct Assistance) โดยผู้นิเทศจะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยวิธีการนิเทศแบบต่าง ๆ งานพัฒนาบุคลากร (Staff Development) โดยการจัดโอกาสให้ได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดประชุม อบรม เยี่ยมชั้นเรียน แนะนำวิธีสอน ศึกษาดูงาน ติดตามผลการดำเนินงานผ่านพี่เลี้ยงที่สามารถให้คำแนะนำและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ร่วมกันพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมและการเรียนรู้ โดยผู้นิเทศและครูควรร่วมกันในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม ได้แก่ การคัดเลือกหน่วยการเรียนรู้ และจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนแต่กลุ่มสาระ ที่สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูสามารถสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม และดำเนินการวัดประเมินได้อย่างมีคุณภาพ และรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน อย่างเป็นระบบ มีการวางแผน ติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดทั้งการประเมินผล การปฏิบัติงาน ร่วมกันทุกขั้นตอน โดยคู่มือการนิเทศได้แสดงถึงการพัฒนาที่เป็นระบบจนเป็นที่ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญว่าสามารถนำไปใช้ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

2. ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ของผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน มีผลการพัฒนาและการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับ วัฒนา ก้อนเชื้อรัตน์ (2551, หน้า สรุปรายงาน) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศเพื่อการเปลี่ยนแปลงในการนิเทศโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ระหว่างปี พ. ศ. 2547-2550 รูปแบบการนิเทศนี้ประกอบด้วย 4 หลักการ ได้แก่ 1) กระบวนการเร่งรัดให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 2) การนิเทศเพื่อสร้างคุณภาพตามหลักการ 5G และการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (kaizen) 3) การตรวจเยี่ยม เชิงประเมิน และ 4) การส่งเสริมองค์การเรียนรู้ มีการดำเนินตามรูปแบบ 4 ขั้นตอน ตามหลักการทั้ง 4 ข้อ จัดอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาทีมงาน นิเทศติดตามให้ข้อเสนอแนะช่วยให้โรงเรียนสามารถขับเคลื่อนคุณภาพได้ตามแผน

หลักโครงการ ผลการประเมินพบว่า คุณภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนระดับมาก ผลการดำเนินงานของโรงเรียนหลักนิเทศระดับมาก และเสาวลักษณ์ มาพร (2551, หน้า 82) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา ด้านการให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ปรียานุช พิบูลสรวุช และคนอื่นๆ (2553, หน้า 18) ที่กล่าวว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวงการศึกษา เป็นเสมือนหนึ่งการให้เครื่องมือแก่ครูและนักเรียนเพื่อไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ การ “รู้จักคิดวิเคราะห์” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่วงการศึกษามองต้องสร้างคนให้สามารถคิดวิเคราะห์หาคิดได้ ด้วยการนำมาออกแบบการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนเข้าใจในหลักคิดและทดลองปฏิบัติการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ทุกกลุ่มสาระ นำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการการเรียนการสอนตามความเหมาะสมและวิธีการของครูผู้สอน ที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และใช้ในการจัดการเรียนการสอนและเป็นไปตามที่ ศิริวรรณ ฉายะเกษตริณ (2552, หน้า 71) กล่าวว่า กิจกรรมตามกระบวนการขั้นตอนการนิเทศแบบร่วมพัฒนา ซึ่งถือว่าการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบโดยใช้เทคนิคการนิเทศเป็นปัจจัยหลักบนพื้นฐานความสัมพันธ์แห่งการร่วมคิดร่วมทำพึ่งพาช่วยเหลือยอมรับซึ่งกันและกันให้เกียรติและจริงใจต่อกันระหว่างผู้นิเทศผู้สอนและผู้เรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเจตคติต่อผู้นิเทศการสอนทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา คุณครูโดยทำความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาสร้างจิตสำนึกจิตศรัทธาในการดำเนินงานร่วมกันวางแผน วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่สามารถบรรลุเป้าหมายตามศักยภาพของสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการพัฒนาผ่านโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวขับเคลื่อนในการดำเนินงานให้เกิดกับสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายโดยใช้กระบวนการ 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นกิจกรรมที่สร้างจิตศรัทธาให้กับผู้บริหารคุณครูนักเรียนแกนนำในการดำเนินงานสร้างความตระหนักและเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่มีอยู่ให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีความหลากหลายในกิจกรรมการดำเนินงานสถานศึกษาสามารถชี้แนวทางในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้และมีความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนสามารถบรรลุเป้าหมายโดยมีแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนผู้บริหารคุณครูนักเรียนร่วมกันคิดร่วมกันสร้างและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน กิจกรรมที่ 2 กิจกรรม การถอดบทเรียนเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้กับผู้บริหารคุณครูนักเรียนแกนนำในการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดย ผู้จัดกิจกรรมได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการถอดบทเรียนและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการสร้างเครือข่ายในการถอดบทเรียนร่วมกันจากตัวแทนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานทั้ง 5 อำเภอโดยใช้กิจกรรมที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาได้ดำเนินการมาใช้ในการถอดบทเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน แบบกัลยาณมิตร กิจกรรมที่ 3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดย ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นผู้ให้ความรู้คำแนะนำถึงวิธีการบูรณาการหรือนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่คุณครูได้ดำเนินการมาใช้ปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแผนการจัดการเรียนการสอนสอนได้ยึดตามหลักของมูลนิธิมูลนิธิยุวสถิรคุณ ซึ่งเป็นต้นแบบของการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครือข่ายจากศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา (โรงเรียนบ้านหนองไผ่) ร่วมจัดกิจกรรมและนิเทศติดตามกลุ่มเป้าหมายทำให้เกิดคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการทำงานและนิเทศการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน สะท้อนความคิดเห็นหลังจากการนิเทศและการดำเนินงาน ส่งผลให้ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ที่ร่วมโครงการ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูงขึ้น

3. ผู้บริหาร ครูผู้สอน มีความพึงพอใจของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ วัฒนา ก้อนเชื้อรัตน์ (2551, หน้า สรุปรายงาน)

ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศเพื่อการเปลี่ยนแปลงในการนิเทศโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2550 ซึ่งช่วยส่งเสริมองค์การเรียนรู้ มีการดำเนินงานตามรูปแบบ 4 ขั้นตอน ตามหลักการทั้ง 4 ข้อ จัดอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาทีมงาน นิเทศติดตามให้ข้อเสนอแนะช่วยให้โรงเรียนสามารถขับเคลื่อนคุณภาพได้ตามแผนหลักโครงการ ทำให้โรงเรียนได้รับการรับรอง ได้รับการยอมรับจากชุมชน มีความภาคภูมิใจพอใจและมีความพึงพอใจต่อการนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร เป็นกันเอง ตรงไปตรงมา รูปแบบการนิเทศเพื่อการเปลี่ยนแปลงมีลักษณะที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยการนิเทศจากภายนอกประสานกับการนิเทศภายในโรงเรียน มีขั้นตอนหลักการที่สำคัญ คือ การสร้างคุณภาพ การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และการประเมินผลแบบตรวจเยี่ยมที่จะเป็นกัลยาณมิตร มีส่วนร่วมนำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้หลากหลายสถานการณ์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา บุคลากรผู้รับการนิเทศ วิเคราะห์ ปรับประยุกต์หลักการลงรายละเอียดในกิจกรรมการนิเทศ ก็จะนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี เช่น การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาผลงานครู การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งการนิเทศแบบร่วมพัฒนาให้ความสำคัญต่อการเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานเพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและเกิดความสุขในวิชาชีพมีพลังที่จะแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานและมีความพึงพอใจที่จะนำข้อนิเทศไปปฏิบัติให้ผลได้อย่างต่อเนื่องนอกจากนี้การนิเทศยึดวัตถุประสงค์สำคัญในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนเป็นการทำงานอย่างเป็นระบบแต่สามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสมในขณะทำการนิเทศผู้นิเทศและครูมีโอกาสวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์และปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศร่วมกันเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและช่วยการวางแผนในการพัฒนาส่งผลให้นักเรียนครูผู้บริหารเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ
 - 1.1 การปลูกฝังอุปนิสัยความพอเพียงควรมีการตอกย้ำ ชำทวน ปฏิบัติบ่อยๆ จนเป็นกิจนิสัย
 - 1.2 การพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะมีประสิทธิภาพควรเริ่มจากความเข้าใจในกระบวนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
 - 1.3 ควรขยายความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและจัดสภาพแวดล้อมตลอดจนสร้างองค์ความรู้ต่างๆ ให้กับนักเรียน
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต
 - 2.1 การพัฒนาต่อยอดและรับช่วงการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต คือ การบ่มเพาะอุปนิสัยที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เพื่อให้การสร้างและพัฒนาศักยภาพ มีการเชื่อมโยงต่อยอดให้แข็งแกร่งมากขึ้น เพิ่มความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตนที่ถูกต้องเหมาะสม จนสามารถมีภูมิคุ้มกันที่สามารถดำเนินชีวิตในภาวะการเปลี่ยนแปลงได้ด้วยตนเอง อย่างมีความสุขในสังคมและประเทศในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. (2560). รายงานผลการปฏิบัติงานโครงการการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปีการศึกษา 2559. นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ปรียานุช ธรรมปิยา. (2557). วิกฤตเศรษฐกิจ 2540 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- วรรณดี แสงประทีปทอง. (2545). การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินหลักสูตร ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน หน่วยที่ 8* (หน้า 87-144). นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราชา.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2554). การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ กิจกรรมการพัฒนานิเทศแนวใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 31(2). 149-150.
- ปรียานุช พิบูลสรารุส และคนอื่นๆ. (2553). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากหลักคิดสู่วิถีปฏิบัติ*. นนทบุรี: ธนภัทร (2006) พรินต์ติ้ง.
- วัฒนา ก้อนเชื้อรัตน์. (2551). รายงานการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน เขตตรวจราชการที่ 13 โดยใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อการเปลี่ยนแปลง. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต1.
- ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน. (2552). *การนิเทศแบบบูรณาการ*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 3 (1). 67-87.
- เสาวลักษณ์ มาพร. (2551). *ความพร้อมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1.